

Ја сам Иван Ивановић, писац. Досад сам написао и објавио двадесет књига прозе, у укупном тиражу од око 100.000 примерака. Проста рачуница каже да је моје књиге прочитало око 500.000 људи. Бар два моја романа су веома читана, јер су доживела више издања: "Црвени краљ" шест, "Аризани" једанаест. На књижевним сусретима сам сретао људе који су читали "Аризане" више пута, а неки их знају напамет! У неким библиотекама показали су ми спискове чекања за читање мојих књига. Гледано из тог угла, успешан сам писац. Чак би се могло рећи веома успешан!

Читаоци су ме, дакле, прихватили, али држава Србија није. Ово писмо је прича о мојим страдањима у три српске државе.

Кад сам ушао у књижевност, романом "Црвени краљ" (1972), комунистичка (титоистичка) држава дочекала ме је прогоном: роман је забранила, отпустила ме с посла професора књижевности, спречила сваку моју књижевничку каријеру. Суд ме је због романа осудио на две године робије, а држава ме је прогласила морално-политички неподобним да васпитавам омладину. Све због критике комунистичког режима.

Ипак, некако сам успео да се извучем из комунистичке чељусти и не одем у затвор. Али остао сам трајно без посла, а књижевношћу сам могао да се бавим углавном илегално (покретао сам субверзивне издавачке куће, Запис, Алтеру, студио Огледало, Херетикус). Штампање "Аризана" у БИГЗ-у 1982. и "Црвеног краља" 1984. године било је више инцидент, који је држава одмах зауставила. То је значило да сам држан на маргинама књижевног живота, да су ми државне институције биле недоступне, да сам био нагрђиван уместо награђиван. Да не бих баш скапао од глади, омогућили су ми инвалидску пензију у минималном износу и тако сам таворио чекајући некакве промене које нису биле ни на видику.

Та комунистичка држава прогласила ме је својим непријатељем. Дисидентом!

Посткомунистичка држава, настала на ратним рушевинама своје претходнице, наставила је њен континуитет и задржала њен вредносни систем. Новина је била у томе што је њен нови вожд, Нови Тито, Слободан Милошевић, развио ратни барјак и позвао под њега све националне снаге да би водио нове балканске ратове. У тај ратни строј су стали и неки прослављени писци. Многи српски писци су залуђивали српски народ, међу њима је био, нажалост, и Борислав Михајловић Михиз! (Михиз у "Мемоарима о другима").

Одбио сам да станем у Милошевићев строј и да служим таквој држави. На самом почетку нове диктатуре дао сам интервју омладинској штампи у којем сам тражио да Србија прихвати словеначки изазов и дистанцира се од Титове државе. Словенија је локомотива Југославије! Следио је нови прогон, само сад рафиниранији. Није било више судских забрана, политичких суђења, нови властодршци су измислили бољи метод за ликвидацију политичких противника: тајне службе! Та власт је поново ударила на мене као писца. Наиме, године 1993, у жеку лудила у двоје, ја сам објавио антиратни роман "Уклети Србијанац". Роман је штампан, али није пуштен у продају! Његов издавач, предузеће Фивет, само је повукло књигу из оптицаја! Једноставно је нестало 2.000 примерака моје књиге, изгубио им се сваки траг, да се више никад не појаве. Посао

забране су обавиле тајне службе, Удба.

Био сам непријатељ такве државе! Остао сам дисидент!

Демократска држава, настала петооктобарским променама, обећавала је да ће направити дисконтинуитет од претходне две. Али ускоро се показало да слобода није умела да пева као што су сужњи певали о њој (Бранко Миљковић). Узалуд сам очекивао, као и сви други дисиденти, да ће демократска власт да исправи неправду комунистичког система и да нам бар призна да смо дали допринос његовом рушењу. Ништа од тога. Стари комунисти су преузели нове странке, постали њихови челници. Уместо једне добили смо више комунистичких партија, недемократских, аутократских, пирамидалних. Уместо демократије добили смо партократију, у којој је власт главни циљ и смисао живота. Титови комунистички кадровици, секретари партијских комитета, Милошевићеви директори, јуловци, поново јашу на челу колоне (Назор) и одређују ко је ко у земљи Србији. Партије (странке) рестаурирале су турски феудални систем, са министрима као пашама, недодирљивим и неприкосновеним у свом пашалуку. Још једном су пропале дисидентске наде да ће слобода умети да пева.

Будући да су нови феудалци стекли солидно комунистичко и посткомунистичко знање и образовање, апсолвирали технологију владања, досетили су се како да нас још једном преваре и обману јавност. Донели су неке демократске законе, али их не примењују! Тако је Народна скупштина усвојила мртве законе: Закон о лустрацији, Закон о изједначавању права бораца против фашизма, Закон о рехабилитацији (Закон о денационализацији није ни донет). Извршна власт, чак четири владе, није ни прстом мрднула да се ови закони примењују. Нису нови феудалци луди да сами себе лустрирају!

Мене је, разуме се, посебно интересовао Закон о рехабилитацији. Затражио сам од надлежног суда да одговори да ли сам оправдано био прогањан, да ли сам законито отпуштен с посла. Иако је суд по том закону био обавезан да ми одговори за два месеца, ево већ две године како се не оглашава. Ништа, дакле, од рехабилитације.

И у демократији су се, у мом случају, десила два инцидента. Први, кад је Српски покрет обнове (Вук Драшковић) у трећој влади добио Министарство културе, поставио ме је за помоћника министра. Био је то први платни списак који сам потписао после тридесет година! Кад се тај посао завршио, отишао сам у старосну пензију, повољнију од инвалидске, у износу просечне пензије. Други, кад је Политика ад (уредник Јово Вукелић) одлучила да штампа моја два прослављена романа, "Црвеног краља" и "Аризане", као књиге које су извршиле знатан утицај на читаоце и обележиле једно време. Још мало па да постанем државни писац! Ништа од тога, пета демократска влада, као и комунистичка пре двадесет година, пожурила је да ове грешке исправи и врати ме тамо где ми је место, у дисиденте.

Тај посао је обавила Група 17, власништво нових капиталиста, која у демократској коалицији има отприлике ону улогу коју је имао ЈУЛ у Социјалистичкој странци. Ова група је исправила обе грешке претходне владе: преко нове управе у Политици ад још једном је забранила моје књиге, а преко Министарства културе одредила је да нисам

значајан писац.

У Политици ад, као и у многим другим установама, Група је извела удар и сменила све кадрове које је претходна влада поставила. У новој сечи кнезова, у новим чисткама, за субашу је постављен извесни Гушанац (каква симболика!) са задатком да укине издавачку делатност, што је овај гори слуга лоших господара и учинио. Један од првих потеза му је био да забрани рекламирање и продају мојих књига, што значи да ће "Црвени краљ" и "Аризани" завршити у рециклажи приликом ликвидације предузећа.

Ново Министарство културе, ваљда да би прикрило велику пљачку народа своје Групе, повукло је један маркетиншки потез, који на први поглед може да делује хумано, а у ствари представља још једну превару народа. Наиме, Министарство је одлучило да награди неке старе ислужене уметнике и додели им посебна признања за врхунски допринос националној култури у Републици Србији (досад је таква признања добило 308 уметника). Проблем је настао кад се поставило питање ко ће да одлучи који су уметници дали тај врхунски допринос српској култури. Министарство је, у најбољем комунистичком маниру, одредило идеолошку комисију која ће да каже ко је ко у српској култури. И Комисија је рекла: Иван Ивановић (Жарко Команин, Данко Поповић, Жика Лазић, Радомир Смиљанић, Мирослав Егерић...) није дао значајан допринос српској књижевности!

Пошто сматрам да држава нема право да оцењује вредност уметника, поготово не једно партијско министарство, макар какву начинило државну комисију, обраћам се овим протестним писмом јавности (институцијама културе, медијима, читаоцима, ствараоцима, књижевницима...) да се јавно изјасне о поступку државе и кажу: Да ли је постојао Иван Ивановић (Назим Хикмет)?

Демократска држава наставља са праксом комунистичке државе, дели уметнике на подобне и неподобне, својима додељује посебна признања, а туђима негира сваку вредност. И то ради преко једне комисије, у ствари комитета за политичку подобност. Комунистичка држава, у којој смо живели пола века српске историје, делила је интелигенцију на поштenu и непоштenu. Поштена интелигенција је била она која је служила комунистичкој власти, а непоштена која јој се одупирала. Имао сам част да као писац будем сврстан у непоштenu интелигенцију! Та држава ме је одбацила, али су ме примили читаоци, зато што их нисам лагао и што сам био писац крваве истине и човековог права (Драинац). Разуме се да сам због тога био стално кажњаван од те државе, а што сам ипак преживео, то је зато што сам живео у читаоцима. Нова држава само наставља политику старе државе.

Стога, одлуку државне комисије треба гледати као последњи обрачун Титових комуниста са мном и то Милошевићевим методама.

Изјављујем да сам непријатељ и ове државе. Остао сам сувишан, непотребан писац!
Дисидент!

Неки читаоци су ми рекли да сам погрешно што сам уопште тражио ту пензију. Па ми те

Остао сам дисидент

Пише: Иван Ивановић

четвртак, 25 септембар 2008 12:35

читамо као писца који се не уклапа у стандарде, доживљавамо те као човека који се одупире држави, видимо у теби дисидента. Ако постанеш државни писац, за нас си неинтересантан. Шта ће теби награде, признања, привилегије? Остани то што јеси. Кад сам о томе размислио, видео сам да су читаоци у праву. Шта ја могу да понудим? Прогоне, нагрде, осуде, шиканирања. Државни писци могу да окаче на своје ревере, као генерали, комунистичке награде и признања, одликовања. Ствар је у томе како се гледа на ствар, шта се вреднује. Држави бих могао чак да захвалим што ме је спасла од себе! Што се тиче егзистенције, ако сам толике године живео као инвалидски пензионер (минимална пензија), живећу колико ми још преостаје као старосни пензионер (просечна пензија). Као сав нормални свет, као моји читаоци.